

Innst. O. nr. 6.

(1998-99)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten.

Ot.prp. nr. 68 (1997-98).

Til Odelstinget.

SAMMENDRAG

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger med dette fram forslag til lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten.

Det foreslås at det etableres en pensjonsordning for ledsagere til utenriktjenestemenn under utetjeneste. Ordningen foreslås som en nettoppensjon som kommer i tillegg til folketrygden, administrert av Statens Pensjonskasse. Pensjonen finansieres innenfor Utenriksdepartementets budsjettamme. Ordningen gjelder kun alderspensjon.

Nærmere om lovforslaget

Ifølge forslaget skal pensjonen organiseres som en nettoppensjonsordning og gis ved siden av og eventuelt komme i tillegg til folketrygd.

Pensjonsgrunnlaget foreslås satt til fem ganger folketrygdens grunnbeløp. Dette tilsvarer noenlunde gjennomsnittlig inntekt i full stilling i staten.

Pensjonens størrelse skal utgjøre 15 pst. av pensjonsgrunnlaget, altså en dekningsgrad på 15 pst.

Lovforslaget omfatter ledsagere som følger regulativlønnte tjenestemenn som er tilsatt, lønnet og utsendt av Utenriksdepartementet eller NORAD for tjenestegjøring ved norsk diplomatisk eller konsulær stasjon i utlandet.

Etter som ledsagende ektefeller i de langt fleste tilfeller er uten inntekt i utlandet, forutsettes det at de som kommer inn under pensjonsordningen, ikke skal betale medlemsavgift.

Pensjonen skal omfatte ledsagere som ikke har fylt 70 år på det tidspunkt ordningen trer i kraft, forutsatt at de oppfyller bestemte vilkår.

Opptjening av ledsagerpensjon baseres på antall år som ledsageren har oppholdt seg som ledsager i utlandet. Ledsagerpensjonen ytes ikke til dem som har oppholdt seg i utlandet i kortere tid enn 10 år.

Det foreslås imidlertid å legge inn en sperrefrist (karenstid) på 15 år ved ordningens ikrafttrede, dvs. at for da å komme inn under ordningen, må ektefellen ha minst 15 års ledsagertid i utlandet. Denne sperregrensen reduseres med ett år pr. år fra ordningen trer i kraft, inntil man når den generelle karenstid på 10 år.

Full pensjon ytes etter 30 års ledsageropphold i utlandet. Kortere opptjeningstid betinger forholdsmessig avkorting.

Dersom ektefellen under en tjenesteperiode i utlandet tar midlertidig opphold i Norge eller et annet land over et tidsrom som sammenhengende strekker seg ut over tre måneder og oppholdet ikke har sammenheng med tjenesten, familiens sykebehandling eller andre vektige velferdsgrunner, skal denne tiden ikke medregnes.

Hvor ledsager har hatt egen stilling ved utenriksstasjonen som hovedsysselsetting og derved har opparbeidet pensjonspoeng i folketrygden i denne perioden, skal denne tjenestetiden ikke regnes med i opptjeningstiden for pensjonen.

Registrert partnerskap skal likestilles med ekteskap, jf. lov av 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap. Registrert partner omfattes dermed av pensjonsordningen. Hvorvidt samboere skal likestilles med ektefeller, vil bli vurdert fortløpende i lys av samboers rettsstilling i norsk trygdelovgivning for øvrig.

Det foreslås ikke å sondre mellom utetid i EØS-land og utenfor EØS-området, fordi det i praksis er forbundet med store vanskeligheter å skaffe seg lønnet arbeid for ektefellen også i EØS-land. Heller ikke den svenske eller finske ordningen sonderer på denne måten.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter foreløpige beregninger foretatt av Statens Pensjonskasse er ordningen kostnadsberegnet til 310 000 kroner i 1998, 620 000 kroner i år 2000, og

2 600 000 kroner i år 2010, basert på et grunnbeløp i folketrygden på 42 500 kroner. Pensjonen finansieres innenfor Utenriksdepartementets budsjetttramme.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen har forståelse for de problemer som kan påføres utenriktjenestemenns/kvinneres familier gjennom tjenestens spesielle karakter og tjenesteform og gjennom fravær fra hjemlandet. Dette fører til at det mønster som etterhvert er blitt vanlig i de fleste familier, at begge ektefeller har karrierer og arbeidsinntekt med opptjening av pensjonspoeng, ikke lar seg gjennomføre.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at den foreslåtte pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten organiseres som en nettopensjonsordning hvor det er lagt til grunn at samordning med folketrygden allerede er gjort på forhånd.

Flertallet slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at det gis en viss kompensasjon for ulemper gjennom relativt høy inntekt, fravær av kommuneskatt og tillegg for mindreårige barn for de fleste tjenestemenn/kvinner i utenriktjeneste.

Disse medlemmer vil også påpeke at det finnes andre grupper arbeidstakere i samfunnet med en arbeidssituasjon som medfører betydelige ulemper for eventuell ektefelle og familie for øvrig, f.eks. offiserer i de militære styrker som er underlagt beordringssystem og som også til dels tjenestegjør utenfor landets grenser. Etter disse medlemmers mening bør disse likestilles med tjenestemenn/kvinner i utenriktjeneste når det gjelder ytelser til ektefeller som bistår tjenestemann/kvinne i arbeidssituasjonen.

Disse medlemmer er enige i at det i enkelte stillinger i utenriktjenesten kan være påkrevet at tjenestemannens/kvinnens ektefelle utfører spesielle arbeidsoppgaver som en del av denne tjenesten. Det vil derfor etter disse medlemmers mening være naturlig at det blir utbetalt lønn der slik medvirkning er påkrevet. Da vil ektefellen også tjene opp pensjonspoeng på vanlig måte. I de posisjoner der Utenriksdepartementet finner det påkrevet av hensyn til tjenesten bør det velges en slik fremgangsmåte.

I proposisjonen legges det opp til at de foreslåtte pensjonsytelser skal være samordningsfrie. Disse medlemmer kan ikke støtte en slik forskjellsbe-

handling i forhold til alle andre offentlige pensjonsytelser.

Disse medlemmer mener at Utenriksdepartementet bør finne løsninger i tråd med ovenstående retningslinjer der de finner dette nødvendig av hensyn til tjenesten og vil gå imot forslaget til lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten.

§ 1 Virkekrets

Denne lov gjelder ektefeller som ledsager utenriktjenestemenn under tjeneste i utlandet. De som omfattes av ordningen er ledsagere som følger regulativlønte tjenestemenn som er tilsatt, lønnet og utsendt av Utenriksdepartementet eller NORAD for tjenestegjøring ved norsk diplomatisk eller konsulær stasjon i utlandet.

§ 2 Varighet

Pensjonen utbetales fra den 1. i den måned pensjonssøkeren fyller vilkårene for slik pensjon. Pensjonen løper ut døds måneden.

§ 3 Vilkår og beregningsgrunnlag

Ledsager som har fulgt med tjenestemann under dennes tjenestegjøring ved norske utenriksstasjoner i minst 10 år, har rett til pensjon som omhandlet i denne loven, med de begrensninger som følger av § 5.

Når ledsager har hatt egen stilling ved utenriksstasjonen som hovedsysselsetting og med en inntekt som for det enkelte inntektsår overstiger gjennomsnittet av folketrygdens grunnbeløp for dette året, skal denne tjenestetiden ikke regnes med i opptjeningstiden for pensjonen.

Dersom ektefellen under en tjenesteperiode i utlandet har tatt midlertidig opphold i Norge eller et annet land over et tidsrom som sammenhengende strekker seg ut over tre måneder og oppholdet ikke har sammenheng med tjenesten, familiens sykebehandling eller andre vektige velferdsgrunner, skal denne tiden ikke medregnes.

Pensjonens størrelse settes til 15 prosent av grunnbeløpet i folketrygden multiplisert med tallet fem. Full pensjon ytes ledsager som har fulgt med tjenestemann til utlandet som nevnt i første ledd, i til sammen minst 30 år. Dersom opptjeningstiden er kor-

tere enn 30 år, blir pensjonen å avkorte forholdsmessig.

Rett til pensjon inntreer ved fylte 67 år.

Pensjon etter denne loven skal ikke samordnes med folketrygden. Det skal ikke svares medlemsavgift.

§ 4 Administrasjon

Pensjonsordningen administreres av Statens Pensjonskasse.

Pensjonen utbetales etterskuddsvis hver måned. Terminbeløpet avrundes til nærmeste hele krone.

§ 5 Overgangsbestemmelser og ikrafttredelse

Denne loven trer i kraft straks.

Rett til pensjon etter loven har ledsager som fyller vilkårene i § 3 og som ikke har fylt 70 år på det tidspunkt ordningen trer i kraft.

Ved beregningen av pensjonen medregnes også ledsagertid opparbeidet før loven trer i kraft. Det gjelder likevel en sperrefrist på 15 år ved ordningens ikrafttreden, slik at for å få rett til pensjon, må ektefellen da ha minst 15 års ledsagertid i utlandet. Denne sperregrensen reduseres med ett år pr. år fra ordningens ikrafttreden, inntil man når en karenstid på 10 år, jf. § 3.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 24. november 1998.

May-Helen Molvær Grimstad,

leder.

Ola T. Lånke,

ordfører.

Grethe G. Fossum,

sekretær.